

Curtea Supremă de Justiție
DECIZIE

20 iulie 2016

mun. Chișinău

Colegiul penal în următoarea componență:

Președinte
Judecători

Nicolae Gordilă,
Elena Covalenco,
Iurie Diaconu,

examinînd admisibilitatea în principiu a recursurilor ordinare, prin care se solicită casarea sentinței Judecătoriei Soroca din 28 iulie 2014 și a deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 13 aprilie 2016, declarate de avocații Gagiu Ion și Tănase Constantin în numele inculpatului

Petcu Viorel Anatolii, născut la 05 mai 1976, originar și domiciliat în s.Rublenița, r-nul Soroca.

Termenul examinării cauzei:

1. Prima instanță: 09.01.2014 - 28.07.2014,
2. Instanța de apel: 14.08.2014 - 13.04.2016,
3. Instanța de recurs: 09.06.2016 - 20.07.2016.

C O N S T A T Ă :

1. Prin sentința Judecătoriei Soroca din 28 iulie 2014, Petcu Viorel a fost recunoscut vinovat și condamnat în baza art.145 alin.(1) Cod penal, la 10 ani închisoare, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip închis.

Acțiunea civilă înaintată de către succesorul părții vătămate Usatîi Valeriu a fost admisă în principiu, urmînd ca asupra cuantumului despăgubirilor convenite să se pronunțe instanța în ordinea procedurii civile.

2. Potrivit sentinței, instanța a constatat că Petcu Viorel, la 19 septembrie 2013, ora 23.45, fiind în stare de ebrietate alcoolică și aflîndu-se în gospodăria cet.Petcu Maria din s.Rublenița, r-nul Soroca, fiind maltratată cu puțin timp înainte de către Usatîi Mihai, avînd intenția de a-l omorî pe acesta din motiv de răzbunare, intenționat a luat din casa cet.Petcu Maria două cuțite și i-a aplicat cu acestea lui Usatîi Mihai o lovitură în cutia toracică, în rezultatul căreia ultimul a decedat pe loc.

Conform raportului de expertiză medico-legală nr.108 din 09.10.2013, moartea lui Usatîi Mihai a survenit în rezultatul plăgii înțepate-tăiate a toracelui, penetrantă, cu lezarea aortei, hemotorax pe stînga.

3. Sentința a fost atacată cu apel de către avocatul B.Onică în numele inculpatului și inculpat, care au solicitat casarea integrală a sentinței, cu pronunțarea unei noi hotărîri, prin care să se dispună achitarea inculpatului, pe motiv că instanța nu a ținut cont de circumstanțele obiective și reale în care s-a produs incidentul; - instanța a apreciat eronat și arbitrar probele administrate; - nu a luat în considerație declarațiile martorilor și faptul că V.Petcu se afla în legitimă apărare, respectiv, în privința inculpatului urma a fi aplicate prevederile art.36 Cod penal; - instanța a încălcat principiul prezumției nevinovăției; - declarațiile medicului-legist N.Rusu nu corespund realității; - instanța neîntemeiat a respins solicitarea privind numirea unei expertize medico-legale suplimentară.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 13 aprilie 2016, apelurile declarate de avocatul B.Onică în numele inculpatului și inculpat, au fost respinse ca nefondate.

Instanța de apel a indicat că, verificînd legalitatea și temeinicia hotărîrii atacate, pe baza probelor administrate și cercetate de prima instanță, și suplimentar de către instanța de apel, a stabilit că apelurile declarate sînt neîntemeiate și că instanța a respectat normele procesuale, a cercetat complet, sub toate aspectele și în mod obiectiv circumstanțele cauzei, și a dat probelor administrate o apreciere legală, prin prisma prevederilor art.101 Cod de procedură penală, din punct de vedere al pertinentei, concludenței, utilității și veridicității și coroborării lor, corect ajungînd la concluzia privind vinovăția inculpatului în comiterea infracțiunii imputate, care a fost dovedită cu certitudine și fără echivoc, dînd faptei săvîrșite o încadrare juridică corectă.

A precizat instanța de apel că prevederile art.36 Cod penal, nu sînt aplicabile speței din considerentul că apărarea nu este legitimă dacă riposta agresorului a fost întreprinsă după consumarea atacului, iar reieșind din circumstanțele cauzei și cele relatate chiar de către inculpat, după ce a fost maltratată de către partea vătămată, a intrat în casa din gospodăria lui M.Petcu, de unde a luat cuțitele și ieșind afară, l-a înjunghiat pe M.Usatâi.

Subsecvent, ținînd cont de prevederile art.7, 61 și 75 Cod penal, de circumstanțele cauzei, de caracterul și gradul de pericol social al infracțiunii săvîrșite, de persoana celui vinovat, care nu recunoaște vina, anterior a fost judecat, caracterizat negativ de către inspectorul de sector și satisfăcător la locul de trai, că circumstanțe atenuante sau agravante nu au fost constatate, instanța de apel a considerat că prima instanță i-a aplicat inculpatului o pedeapsă echitabilă, corespunzător faptei comise și normelor legale, și care va atinge scopul de corectare și reeducare a făptuitorului.

5. Împotriva deciziei instanței de apel au declarat recursuri ordinare avocații I.Gagiu și C.Tănase în numele inculpatului care, invocînd prevederile art.427 alin.(1) pct.6), 8) și 12) Cod de procedură penală, solicită casarea deciziei și sentinței, cu dispunerea rejudecării cauzei și pronunțării unei noi hotărîri, prin care V.Petcu să fie achitat, pe motiv că faptei săvîrșite i s-a dat o încadrare juridică greșită; - instanțele au apreciat eronat și arbitrar probele administrate; - au ignorat existența circumstanțelor care înlătură caracterul penal al faptei; - nu au luat în considerație declarațiile martorilor și faptul că V.Petcu se afla în stare de legitimă apărare; - fapta incriminată nu întrunește elementele infracțiunii prevăzută de art.145 alin.(1) Cod penal; - nu a fost probată intenția inculpatului de a-i suprima viața lui M.Usatâi; - faptele inculpatului urmau a fi calificate în baza art.149 Cod penal; - instanța de apel nu a examinat faptele invocate în apel, lăsîndu-le fără apreciere, precum și nu și-a motivat decizia.

6. Examinînd admisibilitatea în principiu a recursurilor ordinare în raport cu materialele dosarului și motivele invocate, ținînd cont de opinia procurorului expusă în referință, prin care se solicită declararea inadmisibilității recursurilor ordinare, Colegiul penal decide asupra inadmisibilității acestora din următoarele considerente.

Potrivit art.427 alin.(1) Cod de procedură penală, hotărîrea instanței de apel poate fi supusă recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanța de fond ori de apel.

Recurenții în recursuri au invocat ca temeiuri de casare a hotărîrilor judecătorești pct.6), 8) și 12) alin.(1) art.427 Cod de procedură penală, care stipulează că hotărîrile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel în cazul cînd instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel sau hotărîrea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția sau nu au fost întrunite elementele infracțiunii, precum și atunci cînd faptei săvîrșite i s-a dat o încadrare juridică greșită.

Analizînd aceste temeiuri în raport cu motivele invocate în recursurile declarate, Colegiul penal constată că nici unul din ele nu și-a găsit confirmare la examinarea recursurilor.

Colegiul penal reține că, instanțele de judecată, în baza probelor administrate legal de către organul de urmărire penală și verificate în ședința de judecată, cu respectarea prevederilor art.100 alin.(4) Cod de procedură penală, le-a dat o apreciere justă, potrivit art.101, din punct

de vedere al pertinentei, concludenței, utilității, veridicității și coroborării lor, stabilind cu certitudine toate aspectele de fapt și de drept, corect ajungând la concluzia privind vinovăția lui V.Petcu în comiterea infracțiunii prevăzute de art.145 alin.(1) Cod penal, încadrarea juridică a acțiunilor acestuia fiind justă.

Concluziile instanțelor judecătorești contestate sînt corecte și se confirmă prin cumulul de probe administrate, cum sînt: declarațiile succesului părții vătămate V.Usatîi, a martorilor S.Vieru, A.Bejenari, M.Petcu, T.Sochirca, L.Călin și V.Dubinschii și actele cauzei - rapoartele de expertiză medico-legală nr.108 din 09.10.2013, nr.579 din 10.10.2013, procesele-verbale de cercetare la fața locului din 20.09.2013 și tabelul fotografic, de ridicare de la M.Petcu a două cuțite și tabelul fotografic, corpurile delictive propriu-zise (două cuțite).

Conținutul probelor menționate mai sus, care au fost amplu analizate și obiectiv apreciate de instanțele de fond, confirmă cu certitudine săvîrșirea de către inculpatul V.Petcu a faptei imputate, care întrunește elementele infracțiunii de omor intenționat, adică atît latura obiectivă, cît și cea subiectivă a acestei infracțiuni, or, acesta, aflîndu-se în gospodăria lui M.Petcu, fiind maltratată, cu puțin timp înainte, de către victima M.Usatîi, avînd intenția de a-l omorî din motiv de răzbunare, intenționat a intrat în casă de unde a luat două cuțite, cu care i-a aplicat acestuia din urmă o lovitură în cutia toracică, în rezultatul căreia ultimul a decedat.

Nu pot fi acceptate argumentele avocatului I.Gagiu, precum că V.Petcu a săvîrșit infracțiunea fiind în stare de legitimă apărare din următoarele considerente.

Potrivit art.36 Cod penal, nu constituie infracțiune fapta, prevăzută de legea penală, săvîrșită în stare de legitimă apărare. Este în stare de legitimă apărare persoana care săvîrșește fapta pentru a respinge un atac direct, imediat, material și real, îndreptat împotriva sa, a altei persoane sau împotriva unui interes public și care pune în pericol grav persoana sau drepturile celui atacat ori interesul public. Este în legitimă apărare și persoana care săvîrșește fapta, prevăzută la alin.(2), pentru a împiedica pătrunderea, însoțită de violență periculoasă pentru viața sau sănătatea persoanei ori de amenințarea cu aplicarea unei asemenea violențe, într-un spațiu de locuit sau într-o altă încăpere.

Respectiv, Colegiul penal menționează că legitima apărare este condiționată de un atac direct, imediat, material și real.

Atacul este imediat în cazul în care acesta s-a dezlănțuit și se află în curs de desfășurare, și care se consumă o dată cu încetarea agresiunii.

Apărarea nu poate fi considerată legitimă dacă riposta agresorului a fost întreprinsă după consumarea atacului.

Prin atac direct se înțelege acțiunile îndreptate nemijlocit asupra valorilor ocrotite de lege. Vice-versa, atacul nu este direct în cazul în care între agresor și victimă se află un obstacol material sau o distanță mai mare în spațiu.

La fel, nu se încadrează în conceptul de legitimă apărare presupusul atac în viitor. În cazul unui atac în viitor persoana are posibilitatea de a preveni pericolul, inclusiv anunțînd organele abilitate cu funcții de combatere a criminalității.

În speță, se constată că inculpatul, după ce față de el au fost comise de către victimă acte de agresiune fizică, avînd scopul de a se răzbuna, a intrat în casa din gospodăria lui M.Petcu, a luat două cuțite de bucătărie cu care a ieșit în curte, unde se afla M.Usatîi și i-a aplicat acestuia o lovitură în cutia toracică, în rezultatul căreia, victima a decedat.

Coroborînd cele expuse, Colegiul penal conchide că acțiunile inculpatului nu pot fi apreciate drept legitimă apărare, or, un factor ce elimină starea de legitimă apărare este anume, lipsa atacului. Consecvent, replica inculpatului a avut loc după consumarea acțiunilor violente îndreptate către acesta din partea victimei.

De asemenea, este cert faptul că între inculpat și victimă, primul fiind în casă și ultima - în curte, a existat un spațiu suficient de mare între ei, V.Petcu avînd posibilitate reală să apeleze organele abilitate cu funcții de combatere a criminalității. Contrar însă, el a ales să i-a

cuțitele și să iasă în curte, unde se afla victima, să se îndrepte către aceasta și să-i aplice lovitura de cuțit, care i-a fost fatală.

Prin urmare, Colegiul penal conchide că, prevederile art.36 Cod penal, nu sînt aplicabile speței, starea de legitimă apărare, invocată de avocatul I.Gagi, nefiind stabilită, faptei săvîrșite fiindu-i dată o încadrare juridică corectă.

Într-o altă ordine de idei, nu pot fi acceptate argumentele avocatului C.Tănase, precum că fapta incriminată nu întrunește elementele infracțiunii prevăzută de art.145 alin.(1) Cod penal, din motiv că nu a fost probată intenția inculpatului de a-i suprima viața lui M.Usatâi, iar faptele acestuia urmau a fi calificate în baza art.149 Cod penal, din următoarele considerente.

Omorul intenționat, în sensul art.145 alin.(1) Cod penal, este lipsirea ilegală și intenționată de viață a unei alte persoane.

Un element caracteristic al laturii subiective a acestei infracțiuni este motivul și scopul. Drept motiv pentru săvîrșirea omorului intenționat poate servi răzbunarea, care are la bază supărarea și nemulțumirea de faptele altei persoane, însoțite de năzuința de a primi satisfacție pentru prejudiciile pricinuite.

Pe de altă parte, lipsirea de viață din imprudență, infracțiune prevăzută la art.149 Cod penal, este rezultatul indisciplinei, neatenției și lipsei de precauție a făptuitorului.

Prin comparație, fapta de omor dă expresie unei conduite violente, reprezentînd o formă de manifestare a făptuitorului care a luat hotărîrea de a suprima viața unei persoane și se folosește de mijloacele apte să realizeze acest scop, iar lipsirea de viață din imprudență nu presupune un act de violență, ci o conduită greșită a făptuitorului într-o situație periculoasă, susceptibilă să producă, în anumite împrejurări, urmările prejudiciabile sub formă de moarte cerebrală a victimei.

Pentru a verifica temeinicia afirmațiilor făptuitorului că a lipsit de viață persoana, din neglijență, că a acționat fără intenție, aceste afirmații trebuie confruntate cu datele ce caracterizează: acțiunea (inacțiunea) în momentul infracțiunii; ambianța în care a fost săvîrșită infracțiunea; relațiile făptuitorului cu victima; conduita făptuitorului după lipsirea victimei de viață etc.

Astfel, Colegiul penal reiterează că V.Petcu, deși se afla în casă, iar M.Usatâi în curte, existînd un spațiu suficient de mare între ei și în cazul în care se simțea amenințat, a avut posibilitate reală să nu iasă din casă și să apeleze organele abilitate cu funcții de combatere a criminalității, pe cînt acesta, avînd intenția de a-i suprima viața lui M.Usatâi din răzbunare pentru faptul că, cu puțin timp în urmă, acesta îl maltratase, a luat cuțitele de bucătărie și ieșind din casă, i-a aplicat victimei o lovitură în cutia toracică, în rezultatul căreia, aceasta a decedat. Prin aceste acțiuni, cert rezultă intenția directă a inculpatului de a curma viața victimei.

Mai mult, potrivit materialelor dosarului, după fapta comisă, cunoscînd că la înjunghiat pe M.Usatâi, inculpatul nu a întreprins nimic pentru a preîntîmpina survenirea decesului, sau în orice caz, nu a prezentat interes și nu a solicitat intervenția instituțiilor specializate - serviciu salvare, poliție, preferînd să părăsească locul faptei.

În aceste circumstanțe, este indubitabil faptul că elementele caracteristice infracțiunii de lipsire de viață din imprudență, lipsesc, subsecvent, acțiunile inculpatului nu pot fi calificate în baza art.149 Cod penal.

Din conținutul hotărîrilor recurate, rezultă că instanțele de judecată corect au constatat faptele și circumstanțele săvîrșirii infracțiunii incriminate inculpatului, descriindu-le în partea descriptivă, ulterior motivînd concluzia de vinovăție prin cumulul de probe administrate în cauză, nefiind stabilită presupusa eroare de drept invocată de către recurenți.

Complementar, Colegiul penal menționează că, potrivit art.430 pct.5) Cod de procedură penală, cererea de recurs trebuie să conțină conținutul și motivele recursului cu argumentarea ilegalității hotărîrii atacate și solicitările recurentului, cu indicarea temeiurilor prevăzute în art.427 invocate în recurs și în ce constă problema de drept de importanță generală abordată în cauza dată.

Contrar, însă, Colegiul penal a sesizat că recurenții, deși, indică drept temeiuri pentru recurs pct.8) și 12) alin.(1) al art.427 Cod de procedură penală, în motivarea acestuia a adus doar argumente ce se referă la aprecierea probelor de către instanțele de fond, care consideră că este eronată.

Aceste argumente nu pot fi reținute de către instanța de recurs, deoarece aprecierea probelor ține de soluționarea fondului cauzei de către instanțele de fond, și nu poate constitui temei pentru recurs.

Colegiul penal reține că solicitările recurenților privind pronunțarea unei hotărâri de achitare a inculpatului, nu au suport probatoriu și contravin probelor administrate în cauză, iar nerecunoașterea vinovăției de către acesta în comiterea infracțiunii imputate, este apreciată de către instanța de recurs drept o modalitate de exercitare a dreptului său la apărare.

Astfel, decizia instanței de apel cuprinde fondul apelului și temeiurile de fapt și de drept care au dus la respingerea apelului, precum și motivele adoptării soluției, ceea ce se încadrează în prevederile art.417 Cod de procedură penală.

La aplicarea pedepsei instanțele de fond just au ținut cont de criteriile generale de individualizare a pedepsei, de circumstanțele cauzei, de caracterul și gradul de pericol social al infracțiunii săvârșite, de persoana celui vinovat, care nu a recunoscut vina, anterior a fost judecat, fiind caracterizat negativ de către inspectorul de sector și satisfăcător la locul de trai, că circumstanțe atenuante sau agravante nu au fost constatate, aplicându-i o pedeapsă echitabilă, în limitele sancțiunii normei penale în baza căreia a fost declarat vinovat, cu respectarea prevederilor art.7, 61, 75 Cod penal, pedeapsa fiind individualizată conform prevederilor legale.

Conform art.432 alin.(2) pct.4) Cod de procedură penală, instanța de recurs, examinând admisibilitatea în principiu a recursului declarat împotriva hotărârii instanței de apel, este în drept să decidă asupra inadmisibilității acestuia în cazul în care constată că este vădit neîntemeiat.

În acest context, Colegiul penal decide asupra inadmisibilității recursurilor ordinare declarate de avocați în numele inculpatului, ca fiind vădit neîntemeiate.

7. În conformitate cu prevederile art.432 alin.(1)-(2) pct.4) Cod de procedură penală, Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție

D E C I D E :

Inadmisibilitatea recursurilor ordinare declarate de avocații Gagiu Ion și Tănase Constantin în numele inculpatului Petcu Viorel, împotriva deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 13 aprilie 2016, în cauză penală în privința lui Petcu Viorel, ca fiind vădit neîntemeiate.

Decizia este irevocabilă, pronunțată integral la 19 august 2016.

Președinte

Nicolae Gordilă

Judecători

Elena Covalenco

Iurie Diaconu